

Obsah

Předmluva	15
1. DÍLNA JAKO FORMA ESTETICKÉ EDUKACE	17
1.1 Umění a výchova	17
1.2 Tradiční dílna jako iniciace mistrovského řemesla	23
1.3 Novodobá výtvarná dílna	26
A. Vypěstování schopnosti výtvarné reflexe	27
B. Nalezení linie vlastní autentičnosti	28
C. Kultivace schopnosti volby techniky a kombinace technik při formování výtvarného záměru	29
D. Vypěstování sebekázně a schopnosti sebekritiky v tvorbě	31
E. Vypěstování schopnosti vnímat a přijímat umělecké dílo jako svébytnou výpověď o světě	32
F. Prohloubení úrovně znalosti umění	33
1.4 Současné pojetí výtvarné výchovy a význam principu dílny v teorii a praxi výchovy uměním	35
1.5 Dílna jako prezentace programového záměru edukativní instituce	40
1.6 Dílna jako „plenér chápání“, jako příležitost k iniciaci i reflexi díla	41
1.7 Dílna jako setkání poskytující příležitost k překročení zažitého	42
1.8 Dílna jako mezioborová aktivita	44
1.9 Dílna jako arteterapeutický prostředek	44
1.10 Dílna jako projekt?	45
1.11 Dílna jako místo pro komunikaci (komunikace versus kontemplace?)	46
1.12 Role dílny v současných uměleckých a umělecko-pedagogických školách	47
1.13 Integrativní pedagogika a charakter práce v dílně	48
A. Role dílny v integraci disciplin s odlišným zaměřením a s doplňujícími obsahy	50
B. Dílna a integrace postižených	50
C. Integrace vzdělávacích programů napříč výchovně-vzdělávacími institucemi	51
D. Dílna jako alternativní forma vzdělávání	51
1.14 Charakteristika autoedukačního aspektu dílny	52
1.15 Práce v dílně jako exemplum	53
1.16 Dílna zaměřená na galerijní animaci	56
1.17 Specifika práce ve výtvarné dílně	59
A. Dispozice prostoru	59
a. Klasický ateliér, v němž tvoří sám iniciátor dílny	60
b. Školní ateliér	60
c. Odborný ateliér	61
d. Improvizovaný ateliér v interiéru	62

e. Improvizovaný ateliér v exteriéru	62
f. Atypický improvizovaný ateliér vyznačující se geniem loci	63
B. Dispozice času	69
C. Práce ve skupině a zároveň tvůrčí svoboda	70
D. Kontinuální propojení dílčích aktivit v dílně	71
E. Smysl dílny	72
a. Setkání s jinými tvůrci a navázání komunikace různého druhu	74
b. Sblížení se s konkrétním prostorem	76
c. Možnost konzultace vlastního tvůrčího záměru s odborníkem	77
d. Získání a zlepšení technologických znalostí a dovedností	78
e. Zvýšení odborné kvalifikace	79
f. Příležitost k prožití volného času	81
g. Příležitost k experimentu	82
h. Koncentrace na dané téma v ničím nerušeném časovém i věcném prostoru	83
i. Příležitost pro prezentaci vlastní tvorby	84
j. Vzájemnost účastníků	85
k. Možnost průběžné konzultace	87
l. Konfrontace sebereflexe s kritickými připomínkami spoluzúčastněných	88
F. Prezentace výsledků práce	89
2. VÝZNAM DÍLNY PRO VÝTVARNOU PEDAGOGIKU	92
2.1 Principy práce ve výtvarné dílně	92
A. Otevřenost námětu	93
B. Zpřístupnění dostupných informací o námětu	96
C. Zprostředkování motivující zkušenosti	97
D. Prostor a čas pro experiment	98
E. Respekt k individuální výpovědi	101
F. Vzájemná konzultace ve skupině	102
G. Průběžná a závěrečná prezentace práce	105
2.2 Role výtvarného myšlení a individuálního spontánního vyjadřování ve výtvarné dílně	107
A. Individuální spontánní vyjadřování v dílně	108
B. Zhořovy školy výtvarného myšlení	113
3. PŘÍSTUPY K VEDENÍ VÝTVARNÉ DÍLNY	116
3.1 Typy přístupů k vedení výtvarné dílny	118
A. Přístup založený na hře motivované společným námětem	118
B. Přístup založený na respektu sebevýrazu, sebereflexe a kritiky	121
C. Přístup založený na vyjadřování osobního problému a na vzájemném pochopení (arteterapeutický)	123
D. Přístup rozvíjející individualitu tvůrce	125
E. Přístup rozvíjející znalosti a dovednosti technologické	125

F. Přístup rozvíjející schopnost práce ve skupině	127
G. Přístup podporující relaxaci	127
H. Přístup podporující transfer multikulturní vzájemnosti	130
4. PREZENTACE VÝSLEDKŮ PRÁCE VE VÝTVARNÉ DÍLNĚ	132
4.1 Výstavní expozice	132
A. Klasická	132
B. Invenční výstavní expozice s použitím klasické adjustace prací	132
C. Nekonenční expozice s využitím místa – environmentální instalace	134
D. Virtuální prezentace	134
5. ROLE DÍLNY VE VOLNOČASOVÝCH AKTIVITÁCH	
A MODELY RŮZNÝCH TYPŮ DÍLEN	136
5.1 Dílna jako součást volnočasových aktivit	136
5.2 Modely alternativních výtvarných a interdisciplinárních dílen	137
A. Dílna s arteterapeutickým zaměřením	137
B. Intermediální výtvarná dílna	143
6. PŘÍKLADY REALIZACE VÝTVARNÝCH DÍLEN U NÁS	
A V ZAHRANIČÍ	146
Synkretická dílna	146
Experimentální kresba	162
Zahrada Orfeova	174
Obrazy v kruhu	185
Sensorium Commune	190
Kinderwunderkammer	197
Hra a slavnost jako umělecké dílo	205
Obrazová autobiografie	219
Viditelná neviditelnost	223
7. ROZHOVORY S VÝTVARNÍKY A TEORETIKY	
VÝTVARNÉ PEDAGOGIKY NA TÉMA VÝTVARNÁ DÍLNA	228
Hana Babyrádová	228
Jan Slavík	229
Radek Horáček	236
Richard Fajnor	239
František Kowolowski	246
Petr Kamenický	252
Libor Jaroš	258
Vladimír Havlík	265
Petr Exler	269
Použitá literatura	281
Rejstřík	285